

2016-06-07

Kulturdepartementet
Dnr Ku2016/00088/D

Remissyttrande över ”Låt fler forma framtiden” (SOU 2016:5)

Dnr KS 2016/112

Sammanfattning

”Låt fler forma framtiden” (SOU 2016:5) är ett betänkande från 2014 års demokratiutredning. Forshaga kommun, nedan kallat kommunen, noterar att flera av de ställningstaganden som görs genom utredningens förslag tar sikte på en utveckling av den lokala demokratin. Det är främst dessa förslag som kommunen inriktar sitt remissvar på.

Övergripande kommentarer:

- Kommunen anser att remissen bör ha gått ut till partier även utanför riksdagen och därutöver till partier på regional/landstingsnivå samt lokala partier i åtminstone ett urval. Detta hade påverkat remisstiden men kompletterat bilden.
- Remisstiden för denna typ av remisser är alldeles för kort. Utredningen berör hur fler ska kunna höras vid remissförfaranden, remisstiden bör vara en faktor som ses över i samband med det.

3.6.1 Nytt mål för demokratipolitiken

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar:

Det nu gällande målet är satt sedan 2008 och en uppdatering kopplat till ny kunskap om demokratiutvecklingen de senaste åren kan ses som nödvändig. Att byta från ”en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks” till ”en hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande” stämmer bra överens med de slutsatser som utredningen presenterar där det politiska inflytandet kan ses ojämnt fördelat. Ett fokus på jämlikt deltagande bör också kunna tolkas som att även det stärker individens möjlighet till inflytande. När det gäller de fem delmålen har kommunen inget att tillägga. Forshaga kommun har inga invändningar mot förslaget.

3.6.2 Tillsätt en maktutredning

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar:

Utredningen konstaterar att en undersökning av hur maktstrukturer förändras i samhället sedan millennieskiftet kan vara behövt. Forshaga kommun instämmer i den bild som utredningen målar upp att de påverkansfaktorer som lyfts fram; globalisering, demografiska förändringar, klimatförändringar är för stora för att hanteras inom det uppdrag som funnits. Det är fortsatt viktigt att ta hänsyn till den roll kommunerna kan komma att spela i samhällsförändringen vad gäller den lokala demokratin på kort och lång sikt. Mot bakgrund av detta ställer sig Forshaga kommun positiva till förslaget om en maktutredning. Vad gäller detaljuppdraget avstår vi från att kommentera innehållet i en sådan utredning ytterligare.

5.5.1 Insatser för ett jämlikt politiskt deltagande

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget med viss reservation, se kommentar

Kommentar:

Ett utökat stöd till det civila samhället är en mycket god idé när det gäller att öka också det politiska deltagandet. Däremot tar utredningen sikte på insatser i storstadsområden medan vi ser att det finns liknande utmaningar också på landsbygd, i glesbygd och i bruksorter. Det är möjligt att det är utredningens intention att civilsamhället ska kunna stärkas i hela landet. Forshaga kommun anser dock att det ändå är nödvändigt att poängtera att ett sådant stöd inte får stärka skillnaderna mellan stad och land.

5.5.4 Insatser för ett ökat valdeltagande och 5.5.5 Insatser för att öka valdeltagandet bland utlandssvenskar

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget med viss reservation, se kommentarer

Kommentar:

Forshaga kommun delar utredarens slutsatser när det gäller vikten av att stärka och också öka valdeltagandet. Det är positivt att valdeltagandet ökat i de nationella valen. Kommunen vill däremot också framhålla att det är viktigt att alla insatser kopplat till valdeltagandet samordnas på nationell nivå, och att eventuella insatser också finansieras.

8.3.4 Underlätta för förtroendevalda med barn i behov av tillsyn

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar:

Forshaga kommun har ingenting att erinra mot förslaget.

8.3.5 Rätt att behålla uppdrag som fullmäktigeledamot trots flytt

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar:

Forshaga kommun har inget att erinra mot förslaget.

8.3.7 Kommuner och landsting ska verka för en trygg och säker miljö för de förtroendevalda

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar: Förslaget innebär att regler ska tas in i kommunallagen om att kommuner och landsting ska verka för att de förtroendevalda kan verka i en trygg och säker miljö. Forshaga kommun har inget att erinra mot förslaget.

8.4-8.5.2 Förtroendevaldas rätt till ersättning och ledighet

Kommunen vill lämna en samlad kommentar till avsnittet om de förtroendevaldas villkor

Kommentar: Rätten till ledighet är lagstadgad. De förtroendevalda vittnar ändå om att det är svårt att få fler att ställa upp till uppdrag. En vanlig orsak är det egna arbetet. Det kan handla om att de förvägras ledighet, att det inte kallas in vikarier vid tjänstledigheter eller att arbetsgivaren inte tillåter tjänstledigheter. Det är svårt för den enskilde att ta striden med arbetsgivarna på denna punkt. Det innebär särskilda svårigheter för privatanställda och en övervikt av de förtroendevalda blir då exempelvis pensionärer och de som är offentligt anställda. Problemet med ledigheter utökas också av förlorade pensionsförmåner och minskat antal semesterdagar. Att ta ett förtroendeuppdrag kan vara förknippade med svårigheter för den enskilde. Arvodesregler och annat ska vara transparent och ställas i proportion till uppdragets omfattning. Detta är vanligen inget problem men tillsammans med den i övrigt komplexa bilden så blir det totalt sett inte attraktivt att ta ett förtroendeuppdrag. Få känner till de villkor som faktiskt är förknippade med ett förtroendeuppdrag. En felaktig bild som ger vid handen att det förekommer uppfattningar om att de som tar uppdrag gör det för egen vinning. Vi anser att det är problematiskt att de politiska partierna har svårt att rekrytera personer från olika sektorer i arbetslivet. Vi ser också att detta ger problem med att rekrytera nya förtroendevalda. Kommunen anser också att rätten till ledighet behöver stärkas och hoppas att detta kan komma att tas upp särskilt i kommande utredningar.

8.5.2 Förtroendevaldas möjlighet att vara föräldralediga eller sjukskrivna

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar:

Ett välkommet förtydligande och en positiv förändring av villkoren för förtroendevalda. Forshaga kommun har ingenting att erinra mot förslaget.

9.3.4 Fullmäktige bör regelbundet arrangera allmänpolitiska debatter

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget med viss reservation, se kommentarer

Kommentar:

Det är viktigt att kommunfullmäktiges arbete väcker intresse hos medborgarna. En väg att göra det är att öppna för allmänpolitiska debatter. Att ansvaret för att besluta om att kalla till debatt ska ligga på fullmäktiges presidium stöds också. När det gäller frågan om debatten ska skiljas från annan handläggning så kan det vara svårt att motivera att kalla enbart till debatt. Bättre vore det om presidiet fick planera utifrån fullmäktigeåret och förlägga debatterna då det kan antas finnas få ärenden eller ärenden av rutinkaraktär att behandla. Utöver detta har kommunen inget att erinra mot förslaget.

10.4.1 Underlätta deltagandet i remiss, samråd och hearings

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar: Att utveckla de remiss, samråd och hearings som redan görs idag, så att de blir tillgängliga för fler bör ses som ett utvecklande av demokratin.

10.4.2 Utveckla digitala verktyg för deltagande och e-förvaltning

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget med viss reservation

Kommentar:

Kommunen tycker att det är bra att öka digitaliseringen och därmed tillgängligheten i samhället. En grupp ska tillsättas inom regeringskansliet som ska ha till uppdrag att utveckla digitala verktyg. Vi förutsätter att det inom detta uppdrag också ingår att tillse att rättssäkerhet och transparens. Kommunen arbetar hårt med att utveckla e-tjänster och tillgängligheten till kommunens handlingar, beslut och verksamheter på webben och ser det som nödvändigt att det också sker inom riksdag och regering.

10.4.3 Ge utredningar bättre förutsättningar att inhämta åsikter och intressen från allmänheten

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar: Det är viktigt att många ges möjlighet att delta. Framförallt gäller det i så fall exempelvis föreningar eller andra intresseorganisationer. Så som remissförfarandet är utformat idag begränsas förutsättningarna för mindre aktörer att delta. Kommunen har inget att erinra mot att ett uppdrag ges till utredningar att i större utsträckning samråda med det civila samhället.

11.5.1 Medlemmarna ska ha förutsättningar att delta

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar:

Utredningens förslag om att kommunerna ska verka för att medlemmarna får framföra sina synpunkter och att denna skyldighet ska tydliggöras i kommunallagen är en positiv förändring. Vidare ska kommunerna sörja för att kunskap om hur deltagande i politiska processer kan gå till. Så som Forshaga kommun ser det ingår det i kommunens uppdrag redan. Forshaga kommun har inget att erinra mot förslaget i övrigt.

12.7.1 Underlätta insamlingen av namnunderskrifter

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar:

De eventuella osäkerhetsfaktorer som tidigare funnits vid bedömning av namnunderskrifter försvinner genom det upprättade förslaget. Vidare anser kommunen också att lagtexten bör vara teknikneutral.

12.7.2 En nationell webbplats för namninsamling upprättas

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar:

Utredningen föreslår en nationell samordnad webbplats för att hantera namninsamlingar vid folkinitiativ. Vi ser positivt på att en sådan funktion hanteras nationellt och inte ska samordnas eller upprättas av varje enskild kommun. Vi ser också att nuvarande förfarande är behäftat med flera problem. Eventuella sammanräkningar vid folkomröstningar sker manuellt. Vi tror att det finns klara fördelar i förhållande till hur förutsättningar ser ut idag. Vi vill dock understryka att möjligheten att samla in namn genom traditionella underskrifter bör finnas kvar.

12.7.5 Publicering av pågående folkinitiativ på kommunens eller landstingets webbplats

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar: Kommunen instämmer i att det vore lämpligt att kommunen publicerar pågående folkinitiativ på kommunens webbplats. Det gäller även de andra former av initiativ som diskuteras i utredningen; förekommande medborgarförslag och folkmotioner.

12.7.9 Försöksverksamhet med e-röstning

- Forshaga kommun avstyrker förslaget

Kommentar:

Enligt utredningens bedömning ska det bedrivas försöksverksamhet med e-röstning i kommunala folkomröstningar. E-röstning är något som efterfrågas, då det nuvarande sättet att rösta på många sätt inte går i takt med den tekniska utvecklingen. Däremot är e-röstningen sammankopplad med ett antal problem som inte finns i den nuvarande hanteringen. Det skulle vara svårt att i samband med e-röstning garantera att röstningen inte påverkas av någon annan. I vallokaler finns röstmottagare som tillser att ingen kan påverka vilken valsedel den enskilde stoppar i sitt kuvert. Samma garanti finns inte om röstning utförs i hemmet. Det kan finnas påtryckningar från familj eller närstående. Denna typ av integritetsproblem skapar en bristande legitimitet för systemet som helhet. Denna problematik finns redan idag med ombuds-röstning.

13.5.1 Folkmotion ersätter medborgarförslag

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget, med viss reservation, se kommentar

Kommentar:

Forshaga kommun har inte valt att inför medborgarförslag. Om ett nytt verktyg införs i form av folkmotion, som kräver stöd från en procent av de folkbokförda kommunmedborgarna så ges det större legitimitet. Medborgarförslagets utformning är behäftad med ett antal problem, som inte bidrar till att öka jämlikheten i det politiska deltagandet. Att en fråga däremot skulle kräva stöd från flera för att tas upp till behandling ser vi som positivt. Det skänker en större legitimitet till verktyget i sig. Vid omvärldspaning för ett eventuellt införande i Forshaga kommun så har det framkommit att en del frågor som normalt sett hanteras inom kommuners synpunktshantering skulle kunna hamna hos kommunen som medborgarförslag. Det skapar en onödig och långtgående handläggning av frågor som är mer eller mindre att betrakta som rutinärenden som inte i normalfallet skulle kräva politisk handläggning. Hanteringen kan bero på att det saknas kunskap kring hur de olika påverkansverktygen kan användas. Folkmotionen har i relation till medborgarförslaget den fördelen att den kräver stöd från fler medborgare och att den fortfarande ska beredas inom ramen för den kommunens vanliga beredningsprocess.

14.8.1 Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder

- Forshaga kommun avstyrker förslaget, för kommentar se nedan

Kommentar:

Kommunen tar inte ställning i frågan om rösträttsåldern. Huruvida det bör finnas en försöksverksamhet eller ej är därför inte en fråga för kommunen. Kommunen lämnar ändå några kommentarer till förslaget. I utredningen ges mer eller mindre uttryck för att det är okej med en försöksverksamhet i kommuner eftersom det får en mindre verkan. Vi vänder oss mot denna uppfattning. Ungdomars politiska engagemang är säkerligen egentligen mer riktat mot frågor som rör hela landet t.ex. skola, utbildning och bostäder. En försöksverksamhet skulle också kräva ganska

mycket insatser av de enskilda kommunen. Det bör övervägas vilken kompensation som i så fall skulle utgå. Om det är ett försök bör resultatet inte vägas in i det faktiska valresultatet. I det fall försöksverksamhet ska genomföras bör det prövas i kommuner där en stor andel av eleverna går i gymnasieskola i den egna kommunen. Den kommunikativa insats som kommer behövas skulle bli svår att genomföra i en kommun utan egen gymnasieskola, eller där de flesta eleverna går i skola någon annanstans. Vi ser nämligen skolan som en nyckelfaktor för informationsspridning även vid försöksverksamhet. Forshaga kommun är en barnkommun och ser positivt på möjligheter för såväl barn som ungdomar att påverka sin omgivning och framtid. Vi är däremot inte övertygade om att en sänkning av rösträttsåldern är rätt väg att gå. Därför ställer vi oss inte positiva till en försöksverksamhet.

14.8.4 Öka skolelevens kunskaper om formerna för medborgerligt inflytande

- Forshaga kommun tillstyrker förslaget

Kommentar:

Kommunen anser att redan i nuläget ryms inom skolans uppdrag och bör kunna integreras på ett bra sätt i undervisningen.

15.7 Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning

- Forshaga kommun instämmer i utredningens bedömning

Kommentar:

Det är viktigt att alla bereds möjlighet till delaktighet och inflytande oavsett funktionsvariation. Digital teknik kan vara lösningen för denna grupp, detta bör utredas ytterligare.

Per Lawén
Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande